

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vásárhelytől, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvántartások, stb. intézendők.

Nyilvántartási cikkek soronként 10 kr-ért közöltnak.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak tőrfogatáért 4 krajczár. Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítottak. Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár helyegdíj fizetendő.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2 szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralekban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

A székelyek érdekében.

Kézdi-Vásárhely, 1891. május 2.

Sokáig mostoha gyermekei voltunk a hazának. Nem igen törődött senki a székelyekkel. A ki nem tudott itt megélni, elmehetett Romániába szerencsét próbálni. Mióta azonban belügyi politikánkat erős kezekkel kezdték vezérelni, államférfiaink bővebben kezdték foglalkozni a székely kérdéssel. E kérdés miként való megoldása sok gyűlés és tanácskozás tárgyát képezte a nélkül, hogy pozitív eredményt tudott volna létrehozni. Baross vaskeze és mindenre kiterjedő figyelme a székely-kérdést is a gyakorlati megoldás

utjára terelte, a mennyiben az egész országban munkát akar biztosítani a székely munkások számára. Az alább közölt hivatalos iratok mindennél késebben beszélnek Baross miniszter jóindulatáról.

I.

Baross Gábor miniszter leirata Potsa József főispán urhoz.

Méltóságos Főispán ur!

F. é. március 17-én 8429. sz. a. kelt leiratom kapcsán leküldöm Méltóságodnak a m. kir. államvasutak igazgatósága, a m. kir. államvasutak gépgyára és a diósgyőri vas- és acélgépgyár felügyelőbizottságának s az orsz. m. gazdasági egyesületnek hozzám intézett s másolatban csatolt felterjesztéseit, melyekben a székely munkások alkalmazása tárgyában tesznek felhívásom folytán jelentést, valamint a fenti sz. a. egyidejűleg a fent nevezettekhez intézett válaszm. másolatait is.

Midőn az említett jelentések közlésével újból hozzájárulok azon becses anyag szaporításához, melyet a további működés megindítása és erélyes folytatása érdekében Méltóságodnak már is rendelkezésére bocsátottam, megjegyzem, hogy az ez uttal közölt jelentések sorában kiváló figyelmet érdemel a m. kir. államvasutak igazgatóságáé, melyet, miként Méltóságod a hozzá intézett s másolatban csatolt rendeletből láthatja, egyúttal már a megfelelő intézkedések mielőbbi megtételére is utasítottam.

Ezen jelentés szerint a nevezett igazgatóság egyelőre az állomási szolgálatnál 100, a pályafentartásnál 64, a műhelyekben pedig 12 napszámot s ugyancsak a műhelyekben 134 különböző mesterséget üző kézműves munkást remél alkalmazhatni.

Hogy az ezen szolgálatokra alkalmas munkások

mielőbb alkalmazhatók is legyenek, utasítottam a nevezett igazgatóságot, hogy azon állomások illetve műhelyek megnevezése mellett, melyeken székely munkásokat alkalmazhat, valamint a minősítési, szolgálati bér és egyéb alkalmazási feltételek közlése mellett azok szerződötése iránt Méltóságoddal közvetlen érintkezésbe lépjen s a jövőre nézve utasítottam, hogy a székely munkások alkalmazása érdekében teendőket iránt az alája rendelt üzletvezetőségeket is a Méltóságoddal való közvetlen érintkezésre hívja fel.

A m. kir. államvasutak gépgyára és a diósgyőri vas- és acélgépgyár felügyelőbizottsága ugyan nem tett már most pozitív javaslatot székely munkásoknak hol és mily módon leendő alkalmazása iránt, azonban utasítottam a felügyelőbizottságot, hogy a gyárak munkáskézben való szükségletét lehetőségig székelyekkel pótolja, ha a gyárakban alkalmas szakmunkások jegyzéke vele időről időre közölni fog.

A hozzá intézett s másolatban szintén csatolt rendeletből kivetheti Méltóságod azon utasításokat, melyeket a további teendők iránt kapott, s Méltóságodat ezúttal csupán arra láttam felhívandónak, hogy intézkedni szíveskedjék azon kovások, lakatos, famunkás, asztalos, bogár és fényező mesteremberek összeírása iránt, kik úgy a m. kir. államvasutak műhelyeiben, mint az államvasutak gépgyarában és a diósgyőri vas- és acélgépgyárban foglalkozást nyerni ohajtának. Ezen jegyzéke a nevezett igazgatósággal, illetve felügyelőbizottsággal lesz közlendő.

Intézkedtem ez alkalommal az iránt is, hogy lehetőleg tér nyitassék a fiatalabb székely kézművesek foglalkoztatására és főként azon célból, hogy az említett állami üzemek számára belőlük megbízható és ügyes munkástörzs neveltsék.

A székely munkáskérdés ezen ágát legezélszerűbben úgy látom megoldhatónak, hogy az emli-

A „Székelyföld“ tárczája.

A betyárvilágból.

(Népies beszély.)

Barthali Jánostól.

(Folytatás.)

Hej, ha ekkor eszükbe jutott volna a kemenceze mögé pillantani, láttak volna egy irigységtől sárguló arcot leskelődni. Egy arcot: a Barna Pistáét.

Még egy ölelés és egy forró csók, s a szerelmesek tulboldogan váltak el.

Hanem másképen volt elvégezve odafenn a két fiatal jövője...

*

Nehéz, nyomasztó csendesség ütötte föl tanyáját a siróhegyi csárdában. Csak két alak van még ott, kik a halvány méces pislogó fénye daczára is ismerősök előttünk.

Néha-néha összesugnak s ilyenkor pokoli mosolyra vonják ajkukat. Fontos dolog lehet az, a miről tanakodnak, mert még az előttük sétáló Márton gazda sem bír magáévá tenni egy elejtett szócskát sem a titkos ártekeztetből, pedig kíváncsi volna rá, mert tudja, hogy a késői vendégek valami rosszban török fejüket.

Barna Pista és Gorza Dani az a két késői vendég.

— Jó éjszakát, öreg, áldja meg az Isten — szolt

végre mindkettő, miután fölcizelődtek, s jelentősen mosolyogva egymás szemé közé, eltávoztak.

— Adj' Isten nektek is — felelé a csárdás és becsukta utánuk az ajtót. Azonban mint villám cikázott végig agyán egy gondolat s óvatosan utánuk lopózott, mert hiába na, nem volt megelégedve a legények komor viseletével.

Meg akart tudni valamit.

Félóra múlva aztán nagyon levert arcocczal tért vissza, akár csak egy kárvalott cigány, s csendesen susogva beszélt önmagához:

— Bármilyen legyenek, nem jó fejlődik ki ebből. Úgy vettem észre, hogy a két kölyök gyilkosságon járhatja az eszét. Na hiszen, te vén fej, régóta kussmadsz Siróhegyen, de ilyen retentő dolgot te sem hallottál még. Már a gazdag legények is emberölésen török fejüket. Érted ezt, kopasz fejem? A gazdag emberek is ölni kezdik telebarátjukat!

Hanem hát történnék csak valami! Majd megmutatja Gádori Márton, hogy mit tud ő. Két óra járás ide a vármegye háza, s ne adjon az Isten jó börtörmest határomon, ha be nem sugom a fickókat.

De csak most veszem észre magamat. Mi közöm az ő dolgukkal? Mit bánom én, ha mindjárt a muszka czárt küldenek is a más világra, csak hogy fizessék meg a bor árát, mit a mai napon fizetetlenül hagytak. Pedig jó fizetők s a torkuk sem megvetendő garat az én malmomban. Jobb is hát, öreg Márton, ha lefekszel s alszol egy jóizút;

tudom, majd elfeleded reggelre ezt a bolond históriát.

S azzal úgy tett, a mint gondolá, s a következő perczben már óriási hortyogása jelenté, hogy a borárlás nagy mestere mélységesen alszik.

A leírt események után öt napra nagy riadalom tartá izgatottságban a dohányjáról messze földön híres Csany községet.

Vér folyt a tömörkényi pusztán. Agyonlőtték a homoki kasznárt a buki csárda mellett. Pedig az ártatlan ember még a légynek sem vétett, de még pénze sem volt, a miért kirabolhatták volna.

Vajjon ki lehetett a gyilkos? Ki volt az a lelketlen ember, a ki ezt a gyalázatos és égbekiáltó gatszót elkövette? Ezzel a kérdéssel foglalkozott a környék örege, ifja.

Nemsokára megjött rá a felelet.

— Ki volna más a gyilkos, mint Cseri Bandi? — beszélt széltehen-hosszában Barna Pista. — Más nem is ölhetette meg a kasznárt, csak Bandi, a Gádori Panna szeretője. Oka is volt rá a semmi háznak, mert már a szatymazi szüret napján meg akarják ülni a lakzit, s mivel nem sok pénze van a gyerekeknek, a kasznár zsebében kereste meg azt. A ki nem hisz nekem, akár kérdezze meg Márton gazdától, hogy tegnap nála járt a fickó s megkérte, és neki is adták a lányt, akármilyen szegény volt is az a gyilkos betyár.

Mikor Gádoriék meghallották ezen vádat, egy szót sem hittek el belőle. Tudták, hogy Pistából az irigység beszél.

ett állami üzemek és műhelyek — ha jelentkezők lesznek — évenként 5—20 fiatal székely kézművest vegyenek fel tovább képzés végett, s ha kellőleg kiképeztettek, állandóan alkalmazzanak. Múltóságodnak e tekintetben az lesz a feladata, hogy ezen elhatározásomat nyilvánosságra hozván, azokat, kik az említett célból felvételre jelentkeznek, — kiknek azonban már legalább három évi műhelyi gyakorlattal kell bírniuk s lehetőleg igyekvő, jóra való egyéneknek kell lenniük — jegyzékbe vétesse s ezen jegyzéket az említett igazgatósággal, illetve felügyelő bizottsággal közölje, hogy az a felveendőket iránt határozhasson.

Az országos magyar gazdasági egyesület jelentéseiből is kivehetők Múltóságod, hogy az is keresi az érintkezést a helyszínen szervezett érdekeltséggel, sőt már tudakozódott is az elhelyezést váró munkás-szükséglet felől.

Az érdeklődésnek, melyet a székely munkások elhelyezése érdekében tett kezdeményezésem keltett, ezen újabb folyamánai is megerősítenek azon meggyőződésben, hogy azon intézkedések fogantatására, melyeket Múltóságodnak elől idézett leiratomban is figyelmébe ajánlottam, sürgős szükség van, mert a helyi érdeklődés szervezkedése nélkül kielégítő és tartós eredményre számot tartani nem lehet.

Újból is felhívom tehát Múltóságodat, hogy idézett leiratommal bekívánt jelentését lehetőleg mielőbb terjessze előm.

Budapest, 1891. április hó 18-án.

Baross.

II.

A m. kir. államvasutak igazgatóságának jelentése Baross Gábor miniszterhez.

Nagymúltóságú Miniszter ur! Czimednek a székely munkásoknak minél nagyobb számban és fokozatosan való alkalmazása tárgyában f. évi január 18-án 73,516. sz. a. kelt magas rendeletére van szerencsénk a következőket tiszteletteljesen jelenteni. Különös előkészítéssel vagy jártassággal nem bíró munkások általában nagyobb mérvben csak az állomási és pályafentartási szolgálatnál alkalmazhatók, míg a műhelyi és vonatmozgósítási szolgálatnál azok igénybevétele nem jelentékeny.

Ily munkások alkalmazása a csak ideiglenes jelleggel bíró teljesítményekre azonban az állomási és pályafentartási szolgálati ágaknál sem bírna gyakorlati értékkel, sőt sok esetben a szolgálati érdekek sérelmével járna.

Az időről időre, előre ki sem számítható tartamra felmerülő teljesítmények ellátásához ugyan a teljesítmény hátráltatása nélkül messze vidé-

Cseri Bandiról föl sem tételezték ezt a megfontolatlan lépést. Miért lett volna gyilkos? Hiszen Márton gazdáék beleegyeztek a házasságba. Hozomán is van a Panna részéről annyi, hogy azzal a Bandi szegénysége teljesen takarva volt. Miért vitte volna végbe hát azt a rémes gyilkosságot, mikor már ennyire jól indult a dolga?

Panna sirt és jajgatott, mint egy örült. Márton gazdáék pedig vigasztalták egyetlen leányukat, a mennyiben lehetett, de miután a nép gyannja mindinkább Bandi ellen irányult, hinni kezdtek, hogy van valami a dologban, mert hát nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja.

De még a vármegye is beleszólt a tánczba s a gyanus Bandi elfogatását hivatalosan elrendelte. Szegény Panna majd elájult, mikor ezt a megrendítő hírt a puszta kapitánytól meghallotta. Rögtön belátta, hogy most már neki is tenni kell valamit. Még ha belehal is a három mérföldnyi utba, mégis személyesen fogja értesíteni vőlegényét a vesztéről.

Cseri Bandi épen rendes napi munkáját végezte a sövényházi pusztán levő tanyájuk meggyésében, midőn porosan, és a hosszú utól kipirult arccal rohant hozzá szép menyasszonya, s a mint egészen közelébe ért, egy hangos sikolytal összergyótt előtte.

— Meneküljön kend, szaladjon, a merre a két szeme lát, mert jönnek a pandurok s elfogják, megvasálják, s talán a vármegye föl is akasztatja, ha kezébe kerül — nyögé a szerencsétlen leány. (Folytatása következik.)

kekről munkások esetenként át nem hozhatók, s ha feltételezzük is, hogy bizonyos, pl. a gabona-forgalmi időszakokban 2—3 hónapig nagyobb mennyiségű munkást foglalkoztathatunk, ezeknek még némileg állandó keresetet sem lehetne biztosítani.

Ennéltovább az állomási és pályafentartási szolgálati ágaknál is csak azon teljesítményeket lehet e kérdésnél figyelembe venni, melyek állandó jelleggel bírnak.

Ezen teljesítményekre jelentékeny mennyiségű munkás talál ugyan nálunk alkalmazást, a mi azonban a székelyeknek e téren való speciális felhasználását illeti, bizonyos mértékig ebben a munkakörben is korlátozva vagyunk.

Korlátoz minket első sorban azon körülmény, hogy a hazánk termő földekben és iparvállalatokban szegény vidékein lakó munkásnépnek ugyanazon indokból, mely a székelyek alkalmazása mellett szól, keresetet nyújtunk, illetve a helyi érdekeket lehetőleg figyelembe vevünk szükség; ezen körülmény különösen fennáll horvát vonalainkon, valamint Fiumén, hol más nemzetiségű munkást egyáltalában nem alkalmazhatunk.

Ezek tiszteletteljes elbocsátása után bátrak vagyunk azon adatokat, melyek a czimed által kitűzött cél mily mérvben elérhetőségének megvilágítására szolgálnak, a következőkben előterjeszteni:

I. Állomási szolgálat: a) A napszám Budapesten 90—120 kr, vidéki állomásainkon 70—100 kr közt váltakozik.

b) Vonalainkon összesen 2244 állandó állomási munkás van különféle minőségben alkalmazva, miből a horvát vonalakra és Fiuméra 240 esik.

c) Erdélyrészi állomásainkon ma is 50—60 közt váltakozik az állandóan alkalmazott székely munkások száma.

d) Kisebb állomásainkon, hol az állomási munkástól a különféle teendőknek egy kézben való egyesítése folytán nemcsak fizikai munka, hanem bizonyos kezelési teendőkben való jártasság is megköveteltetik, a székely munkásokat azonnal alkalmazni nem lehet.

e) Vonalainkon 44 magyar állomás van összesen 1238 állandó munkással, hol a teendők oly módon vannak megosztva, hogy a munkások nagy része csak fizikai teljesítményeket végez. Ezen állomásain közül azonban Budapest, Kelenföld, S. A. Ujhely, Csap, Királyháza, Kis-Várda, M-Sziget, Munkács, Nagy-Károly, Szatmár, Ungvár, Bánréve, Besztercebánya, Fülek, Losonc, Ruttká, S-Tarján és Zólyom állomásokon a határolt vidékek nagy munkásfeleslege miatt a székelyeknek csakis a helyi érdekek rovására lehetne keresetet nyújtani.

Maradna e szerint 27 olyan állomás, hol a székely munkásokat egyelőre kisebb, később fokozatosan nagyobb számban alkalmazni lehetne, még pedig Budapest-Dunapart, Bpest-Józsefváros, Bpest-Ferencváros, Bpest-Személypályaudvar, Hatvan, Kassa, Kőbánya, Miskolc, Rákoss, Szerencs, Bruck, Győr, Debrecen, Nyíregyháza, Arad, Csaba, Petrozsény, P-Ladány, Szolnok, Brassó, Kis-Kapus, Kolozsvár, N-Várad, Tóvis, Szabadka, Szeged, Dombóvár.

Ezen állomásokon körülbelül 90—100 székely munkást a már alkalmazott és a fent c) pont alatt említetteknek kívül nehézség nélkül vélünk alkalmazhatónak és pedig annál inkább, mert pl. a lefolyt 1890. évben az állandó munkások 158 százaléka újonnan felvett emberekből áll s így feltehető, miszerint az állományban évről évre hasonló fluktuációz természetesen előfordul, mi által a fent említett mennyiség alkalmazása bármely más használhatónak bizonyult munkás személyes érdekeinek sérelme nélkül lehetővé válik.

Ezen szám, a mint a székely munkások némely kezelési teendőkben s különösen a tolatási szolgálatban megfelelő jártasságra tesznek szert, fokozatosan emelhető lesz, sőt egyik-másik állomáson a székely munkások bevétele esetén az ottani — daczára e gyakori változtatásnak — állandóan megbízhatatlannak bizonyult munkás-személyzet egész vagy nagymérvű kicserélésére vezethet.

II. Pályafentartási szolgálat. A pályafentartási szolgálatnál az őri és az azt helyettesítő személyzetet "kívül" állandóan foglalkoztatott munkások nincsenek, mert a munka, melyen különös előkészítéssel nélküli székely munkások foglalkoztatása szóba jöhet, még a kedvező évszak idején is csak nagyon változó erővel folyik, sőt a téli időben több hónapon át teljesen szünetel.

Az ilyen változó erővel folyó munka ellátására szükséges munkások vonalainkon mindenütt rendelkezésünkre állanak, sőt kaphatunk e szokásos napibérekkel munkásokat a vonalakhoz közel eső községekből még akkor is, ha a rendes munkákon kívül hosszabb vagy rövidebb ideig tartó s nagyobb számú munkást igénylő rendkívüli munka is teljesítendő.

Mindezen munkák teljesítésére a vonalaink mentén lakó munkások azért használhatók legelőször, mivel az időleges munka befeljezése

után elbocsátott munkások könnyen találhatnak ismét más foglalkozást, esetleg mezei munkát s így intézetünk a munkásokat bármikor munkahiány esetén egyrészt könnyen elbocsáthatja, másrészt pedig, ha a munka ideje ismét beáll, a szokásos napibérrel mindig kap munkást, sőt azokra beálló rendkívüli munka esetén is bizonyos számíthat, mert viszont a munkás is számíthat arra, hogy bizonyos ideig minden évben talál a vasutnál mindig keresetet.

Székely munkásoknak pályafentartási munkákra való felhasználását tehát, kivéve azon vonalakon, a melyekhez közel laknak, vagy melyekről élelmezés végett időnkint még haza utazhatnak, nem ajánlhatjuk.

A kocsárd-szászrégeni és kocsárd-pradeáli vonalon a pályafentartási munkások egy része most is székelyekből áll, kik áprilistól októberig 60—70 kr napibérrel vannak alkalmazva s kiknek közvetítésével szükség esetén hosszabb ideig tartó munkára is lehet elegendő székely munkást szerezni, illetve tényleg szerezhetünk is.

De még azon esetben is, ha csak bizonyos ideig tartó, tehát nem állandó munkák teljesítésére akarnánk székely munkásokat saját tüzhelyekből nagyobb távolságra eső vonalainkon felhasználni, ezen szándék kivitele annyiban mégis nehézségre talál, a mennyiben a munkásoknak telepek hiányában okvetlen szükséges menedékhelyet nem adhatunk, mi nélkül azok megbízhatatlannak lesznek s megmaradásuk csak úgy biztosítható, ha a költségesebb élelmezés miatt megfelelő nagyobb árt fizetnünk.

Egyedüli kivételnek tekinthető az apahida-gyeresi vonal, hol a helységek a vonaltól igen távol esnek s így munkások nem szerezhetők mindig könnyen.

Mintegy 40 munkás talál ezen vonalrészben foglalkozást s megmaradásuk is biztosítottnak tekinthető, mert élelmezésük a kolozsi alagutnál levő élelmi tárból lehetséges. Állandó munkát azonban ezeknek is csak az áprilistól októberig terjedő időben adhatunk.

Egész éven át tartó állandó foglalkozást csak oly irni és olvasni tudó munkásoknak adhatunk, kik örölyettesítési állás betöltésére alkalmasak s kikkel az őri személyzetnél időnként beálló szükségét pótolni lehetne. 24 ily munkást 60—80 kr napibérrel egyelőre a csucsa és marosludasi oszt. mérnökség vonalán foglalkoztathatnánk.

III. Műhelyi szolgálat. Attérve a műhelyi szolgálatra, jelenthetjük, hogy az itt szükségelt munkás-személyzet felvételénél két körülményre kell tekintettel lennünk.

1. Midőn kézművesekről van szó, akkor természetesen csak ilyenek alkalmazhatók.

2. Napszámoknál pedig, kik alárendelt segédmunkák végzésére korlátozott számban szükségesek, az eddigi gyakorlat szerint első sorban a mutatózó szükséglet az illető műhelyi székelyén levő vagy ahhoz közel fekvő községek lakosságából fedeztetett; ezen eljárás czéljára azért is, mert beálló munkaapadás esetén az illetők minden nehézség nélkül elbocsáthatók s esetleges szükség esetén újból felvehetők.

A mennyiben czimed a székelyek alkalmazására műhelyeinkben is kiváló súlyt fektetni méltóztatnék, utasítani fogunk összes műhelyeinket, hogy ne csak a kézműveseknél, de a napszámoknál is mutatózó szükség esetén, a mennyiben erre alkalmas székelyek jelentkeznek, első sorban ezek alkalmaztassanak.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy műhelyi munkás személyzetünk aránylag csekély változásnak van alávetve, a mennyiben, mint főleg a vidéki műhelyeknél tapasztaljuk, az alkalmazást nyert egyének rendszerint szolgálatunkban megmaradnak, a változások csakis katonai szolgálatra való bevonulás, elbocsátás stb. vagy a munkaállagunk szükség szerinti felemelése vagy lejjebbítése folytán keletkeznek. Egyes műhelyeknél pedig, mint a hogy azt Szolnokon, Piskiben s Zólyomban tapasztaljuk, e munkásállag majdnem folytonosan állandó, mivel az illetők ugy szőlővén letelepedtek s nagy nehezen fogják állásukat elhagyni. A munkásállag jelentékeny változása csakis Budapestnél állapítható meg, minek oka a főváros ismert munkaviszonyaiban keresendő, a hol a munkások jobb kereset reményében könnyen távoznak el a szolgálatból.

A műhelyekben a következő 3 hó alatt valószínűleg előforduló kilépések, illetve felvételek a következők: Bpesti főműhelyünkben havonként átlag 20 kézműves s 4 napszámos, tehát összesen 60 kézműves s 12 napszámos.

A kézművesek mesterségeiként bajosan részletezhetők s abban ismeretlen irányban lakatosok, kovácsok és famunkások játszik a főszerepet.

Miskolczon esetleg 1—2 asztalos, 4—5 géplakatos, 1 lakatos,

S. A. Ujhelyen körülbelül 20 lakatos, 5 asztalos és 3 fényező; Kolozsvárt 1 bádógos, 2 fényező, 1 mázó, 1 betűíró, 2 kazánkovács és 2 lakatos.

Szombathelyen azonnal alkalmazást nyerhetne 2 jártas tűzikövész, 2 kovácssegítő, 2 géplakatos, 2 kocsilakatos, továbbá a következő 3 hónap alatt 2 butorasztalos és 2 bogár.

Fiumében 1 gyalus, 2 géplakatos 2 kocsilakatos és 1 napszámos.

Szegeden pedig 5 géplakatos, 5 kocsiasztalos, 1 famunkás és 1 napszámos fog valószínűleg kilépni, illetve felvétetni.

E mellett bátrak vagyunk még felemlíteni, hogy felső-magyarországi műhelyeinkben, az ottani kivándorlás részben megakadályozása végett is, eddigelé nagyjából csak odaváló illetőségűek alkalmaztatnak.

A fent elősorolt állásokra megfelelő kézműveseket, illetve napszámosokat, ha alkalmas székelyek jelentkeznek, alkalmazhatnánk. A kézművesek s napszámosoknak adandó napibérek azok ügyességétől, tapasztaltságától függ s átlag valamennyi kézművesről szólva, 1 fnt 80 krtól 1 fntig, a napszámosoknál pedig 1 fnt 20 krtól 80 krig változik.

Budapest, 1891. márczius 1.

Ludvigh, s. k.
miniszteri tanácsos, elnök igazgató.

III.

Baross Gábor keresk. miniszter leirata a m. kir. áll. vasutak igazgatóságához.

F. évi márczius 1-én 22441. Ec. M. sz. a. kelt jelentésére értesitem az igazgatóságot, hogy jelentése tartalmát közöltem Csik, Háromszék, Maros-Torda és Udvarhely vármegyék főispánjaival, kiket egyuttal felkértem, hogy a f. évi márczius 17-én 8429. sz. a kelt s másolatban csatolt rendetem értelmében a munkások miként leendő alkalmazása iránti további részletek és a gyakorlati kezesztültilvel módozatainak megállapítása érdekében az igazgatósággal mielőbb közvetlenül érintkezésbe lépjenek.

Hogy azonban a székely munkások alkalmazása érdekében teendő intézkedéseknek kellő sikere legyen, szükségesnek látom az igazgatóságot ez alkalommal a következőkre felhívni.

Azon csupán fizikai munkák teljesítésére hivatott munkásokat illetőleg, kiket az állomási szolgálat keretében egyelőre kisebb, később azonban fokozottabb számban alkalmazhat, megállapítandó azon minősítés, melyet tőlük megkívánandóak tart s azon napi bér összege, melyet szolgálatukért kaphatnak. Megállapítandó továbbá, hogy mikor, mely állomásokon és hány munkásra van szüksége s ezen adatokat közölje a fent említett vármegyék főispánjai közül felváltva egyikkel vagy másikkal, hogy azok az igényelt munkaszám szerződésének és a megjelölt állomásra utnak indítása iránt intézkedhessenek.

Czélserűbbnek látnám még azon intézkedést, ha minden egyes üzletvezetőségét utasítanám, hogy az állomási szolgálatra alkalmazható székely munkások szerződésének iránt, a fent említett adatok közlése mellett, közvetlenül forduljanak az illető főispánokhoz.

A pályafentartási szolgálatban az apalida-gyeresi vonalon alkalmazhatónak jelzett mintegy 40 munkást illetőleg utasítsa kolozsvári üzletvezetőségét, hogy ezek szerződésének iránt a feltételek közlése mellett az említett vármegyék főispánjainak egyikéhez forduljon. Utasítsa továbbá a most nevelt üzletvezetőséget arra is, hogy a csucsei és maros-ludasi osztálymérnökségek vonalain állandóan alkalmazhatónak jelzett 24 munkás szerződésének iránt a minősítési, szolgálati és bér-feltételek közlése mellett az említett főispánok egyikével közvetlenül érintkezésbe lépjen.

Mint hogy azon célzatomat érvényesítésében, miszerint a rendelkezésre álló székely munkások itt benn az országban minden lehető foglalkozásban alkalmaztassék s a kivándorlástól visszatartassék, szükségképen sulyt kell fektetnem arra is, hogy ne csak a közönséges napszámos munkákra alkalmas, de a műhelyekben és gyárakban foglalkoztatható kézműves munkások is megfelelő alkalmazást találjanak, elvárom, hogy az igazgatóság azokat ha egyelőre kisebb mérvben is, később azonban fokozatosan alkalmazza műhelyeiben is.

E végből helyesebbnek látnám, ha minden hónapban rendes jegyzéket vezetne a különböző mesterségeket űző kézműves munkásokban mutatkozó szükségletéről s ezen jegyzékeket a minősítés, szolgálati és bér-feltételek közlése mellett

megküldené az említett megyék főispánjaihoz s azokat a legalkalmasabb kézművesek szerződésének iránt megkértené. A magam részéről fenti szám alatt az előlemlített vármegyék főispánjaihoz egyidejűleg intézett rendeleteimmel intézkedtem, hogy azok is haladéknélkül irassák össze azon kézműveseket, kik mint gyári vagy műhelyi kézműves munkások ohajtanak alkalmaztatni s utasítottam őket, hogy ezen kézművesek jegyzékét az igazgatósággal hova-hamarább közöljék. Ezen jegyzékek vétele után az igazgatóság azonnal intézkedhetik a műhelyeiben beálló munkás fogyatéknak a jelentkezők közül leendő pótlása iránt.

Megbizható és ügyes magyar munkástörzs nevelése céljából fölöttébb kíváncsúnak látnám, ha az igazgatóság intézkedéseket tenne az iránt is, hogy a fiatalabb székely kézművesek közül is továbbképzés céljából műhelyeibe évenként 10–20 ifjat felvenne, tovább kiképzésükre lehető gondnal legyen s a szükséges képzettség elsajátítása után állandóan is alkalmazza.

Forduljon az igazgatóság e végből is az általa meghatározandó feltételek közlése mellett az említett főispánokhoz, kérje fel azokat, hogy ez irányban is intézkedjenek, a jelentkezőket írják össze s azok jegyzékét további elhatározás végett az igazgatósággal közöljék.

Elvárom az igazgatóságtól, hogy a fentebbiekben adott utasításaimat mielőbb foganatosítandja s az eredményről, úgy szintén az alkalmazott székely munkásokról, az alkalmazás helye, minősége és a fizetett bérek megjelölése mellett, mielőbb jelentést teend.

Budapest, 1891. április hó 18-án.

Baross, s. k.

Különfélék.

– Május 1-je felséges idővel köszöntött be. A fejlődésnek csak most indult ifjú természet nap-sugarakban fürdött. Csupa fény és madárdal künn a mezőn s csupa zene idebenn. Hajnalban a tűzoltó-zenekar tartott piac-zenét, s alig végződött be ez, a cigány-zenekar sietett az első májusi reggelt felüdöztetni. Az általános öröm között csupán a májusfák néztek ki szomorúan. Hiányzott rajtuk a lombdisz, hanem attól az eladó lányok úgy is férjhez mehettek. Május 2-ik napja szintén pompás nappal ajándékozott meg, s úgy látszik, hogy a tavasz végre valahára mihozzánk is elérkezett.

– A honvédségnél az idei tavaszi előléptetések névjegyzékében több ismerősünk nevével találkoztunk. Előléptettettek: a tényleges állományban Szentiványi Kázmér I. osztályu századosa, dr. Vayda Zoltán II. osztályu ezredorvosa; a tartalékban: dr. Balogh Vendel főhadnagygyá.

– Székelyudvarhely ünnepe. József Agost főherceg a hargitai vadászatról visszatérőben, kedden délután egy órákor érkezett Székely-Udvarhelyre. A város lakossága a legnagyobb lelkesedéssel fogadta a fiatal herceget. Diszes és nagyszámú bandérium vonult elébe és kísérte a városba. Maga Udvarhely ünnepi díszet öltött. Köz- és magán-épületekről zászlók lengtek. Az érkező főherceget a lakosság, a mely sűrű tömegekben lepte el az utcákat, lelkes éljenzettel üdvözölte. Délután fél két órákor az Erzsébet-szálló-ban tíz terítékű ebéd volt, a melyre Bethlen gróf és Dániel főispánok, Török alispán stb. voltak hivatalosak. Délután 3 órákor a főherceg a lakosság lelkes óvációi között utazott el Udvarhelyről.

– A kereskedelemügyi m. kir. miniszter tudatta a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarával, hogy a tőlünk Egyptomba vitt és eddig 8%-érték vámmal kezelt árúk az Egyptom és Görögország közötti kereskedelmi szerződés megszűnté után is további rendelkezésig 8%-os érték-vámnak maradnak álavetve.

– Összörös gyilkosság történt szerdán reggel Budapesten. Sinka János postaszolga, a hajóutca 5. sz. háznak házmestere, korán reggel baltával meggyilkolta anyósát, feleségét, három gyermekét, kik mindannyian még ágyban feküdtek. A gyilkos, rémes tette után, elmenekült. Levelet hagyott hátra, melyben azt mondja, hogy tettének oka a nyomor. A vizsgálat kiderítette, hogy áldo-

zatai még mindnyájan aludtak, mikor meggyilkolta őket. A gyilkos hír szerint még aznap délelőtt a Dunába ölte magát. Beszélük, hogy Sinkán az utóbbi időben elme-zavar tünetei mutatkoztak.

– **Natalia ügye.** Belgrádi lapok kiemelik azt a rendkívül rokonszenves fogadtatást, melyben az udvar az odautazott gróf Hunyady Kálmánt, a király nagybátyját részesítette. A fogadás igen szíves volt és a kormány nagy reményeket táplál a gróf látogatása felől s azt hiszi, hogy sikeresen fogja megoldani azt a nagyfontosságú feladatot, melyet magára vállalt. Hunyady gróf, ki már visszautazott Magyarországra, meglátogatta Natalia királynét; ez alkalommal átnyújtott neki egy rózsacsokrot, melyet Ahrenberg Julietta hercegnő, a király nagynénje „Reine Natalie” költött. Miután a királynénak néhány híve is azt ajánlja, hogy egész csendben utazzék el Belgrádból, reménylik, hogy lehetséges lesz a kínos ügyet békés uton megoldani. Délután négy órákor Hunyady tiszteletére a konakban udvari ebéd volt. Beavatott körökben azt hiszik, hogy Natalia királyné arra az esetre, ha gróf Hunyady sikeresen jár el nála, már a legközelebbi napokban elutazik Belgrádból. Bizalmasan azt is közlik, hogy Natalia királyné már előkészületeket tett elutazására; úgy látszik tehát, hogy a kormánynak sikerült őt távozásra bírni. Natalia királyné egyelőre Franciaországba fog utazni.

Piaczi árak

Kézdi-Vásárhelyt, április 30-án.

Buza (tisztá)	hektólíterenkint	7 fnt 20 kr
„ (elegy)	„	— fnt — kr
Rozs (tisztá)	„	4 fnt 50 kr
Rozs (elegy)	hektólíterenkint	— fnt — kr
Árpa (tisztá)	„	4 fnt 30 kr
Árpa (elegy)	„	— fnt — kr
Zab	„	2 fnt 80 kr
Törökbuza	„	5 fnt 20 kr
Kása (köles)	„	8 fnt — kr
„ (árpa)	„	24 fnt — kr
Borsó	„	6 fnt — kr
Lencse	„	8 fnt — kr
Fuszulyka	„	6 fnt — kr
Pityóka (legszebb)	„	1 fnt 20 kr
Marhahús	kilogr.-kint	— fnt 40 kr
Disznóhús	„	— fnt 40 kr
Juh-hús	„	— fnt — kr
Szalonna	„	— fnt 70 kr
Faggyu (nyers)	„	— fnt 22 kr

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos

Ifj. Dobay János.

Nyílt tér.*

Az időknek igen szomorú jelei.

Minden jó lélek azt hiszi, az emberiség halad a műveltségben s ebből kifolyólag egymás iránti méltányosságban. Tévedés e hit kivált a vallásfelekezetekre nézve, sőt nem csak tévedés, hanem határozott visszafelé menetel a „Lojolak” korszakára s a „Bertalan éj”-re. Legújabb ilyen felekezet közti jelenség ez: Múlt hó 28-án elhalt Szentkatolnán Nyáguj Sándorné Szabó Zeuzsánna, a község érdemű főbírójának, a derék Szabó Józsefnek ödes testvére, mint ref. vallású nő. A keresztet sirt akart a közös temetőben hányatni s az eddigi gyakorlat szerint kedves halottjának harangoztatni. Amde a község érdemű papja, Tiszteletendő Fodor László plebánus ur, a köztemetőt elzárja, a harangozást megtagadja. A szegény róm. kath. hitű férj távirat útján folyamodik Nagyméltóságú püspök urhoz 29-én orvoslásért e durva bánásmód miatt, honnan azonban a válasz 30-ig nem érkezett meg. 30-án reggel elmentem a Kézdi-járás erélyes szolgabírája Nagyságos Gábor Péter urhoz orvoslásért e durva, kegyetlen papi önkény ellen. Nevezett szolgabíró az országos törvények értelmében készséggel rendelkezett a községi előjáróságnak s átírt a nemeslelkű, méltó paphoz is, hogy a temetést kegyelettel véghezvinni ne gátolja, sőt az előjáróságot ellenségesen karhatalomkérésre is utasította. E rendeletre a köztemető megnyílt, sirtely adatot és nevezett 30-án délután 5 órákor eltemettem, de minden harangszó nélkül. A halottas háztól magam küldöttem egy egyháztagot, kérve, hogy a szolgabírói rendelet értelmében harangoztasson, de nem teljesítette. A nép nagyon fel volt zúdulva s erőszakkal akarta kinyitni a templomot, én ellene szólottam s így harangozás nélkül kellett nevezett nőt eltemetnem. Itélje meg a méltó róm. kath. közönség, helyes-e ez az eljárás? Ezért hoztam nyilvánosság elébe.

Kézdi-Vásárhelyt, 1891. május 1.

Székely János,
ref. pap.

* E rovatban megjelent közleményekért felelősséget nem vállal a szerk.

Hirdetések.

Sz. 218—1891.

Marosvásárhelyi Kereskedelmi és Iparkamara.

A kamaránál betöltendő állásokra ezennel pályázat nyitattik.

I. TITKÁR.

Évi fizetése 1500 frt, lakbérilletménye 300 frt.

Feltételek: Kereskedelmi és iparügyekben való jártasság.

A magyar nyelven kívül a német nyelvnek szóban és írásban tökéletes birása.

Előnyben részesülnek, kik ezenkívül valamely más idegen nyelvet (francia, angol stb.) birnak, továbbá a kik jogot vagy kereskedelmi akadémiát végeztek.

II. JEGYZŐ.

Évi fizetése 700 frt, lakbérilletménye 100 frt.

III. IRNOK.

Évi fizetése 500 frt, lakbérilletménye 100 frt.

IV. SZOLGA.

Évi fizetése 240 frt és természetbeni lakás.

Altalános elengedhetetlen feltétel a magyar honosság.

A kellően felszerelt folyamodványok f. évi május hó 20-ig a kamara elnökségehez nyújtandók be.

A megválasztottak egyelőre csakis egy évi próbaidőre alkalmaztatnak és kötelesek állásaikat legkésőbb f. évi július hó elsején elfoglalni.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara.

Tauszik B. Hugó,
elnök.

Schwarz Zsigmond,
ideigl. titkár.

Sz. 920. t. k. v. l.
1891.

Arverési hirdetményi kivonat.

A kovásznai királyi járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy kovásznai Bogdán Ferencz végrehajtónak ügyvéd Butyka András ügygondnok által képviselt özvegyi néhai Katona Zsigmondné Deák Eliza végrehajtást szenvedő hagyatéká elleni 89 frt 65 kr. törlesztés s járuléka iránti végrehajtási ügyében a kézdivásárhelyi kir. törvényszék — kovásznai kir. járásbíróság — területén levő, Léczfalva községében fekvő, a léczfalvi 765 sz. t. j. k. v. b. n. 1745 hr. sz. ingatlanra 104 frt, 2960. hr. sz. ingatlanra 121 frt, 2972. hr. sz. ingatlanra 113 frt, 4098. hr. sz. ingatlanra 70 frt, 4268., 4269. hr. sz. ingatlanra 86 frt, összesen tehát az árverést 494 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi június hó 27-ik napján délelőtti 9 órakor Léczfalva község házában megtartandó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékat készpénzben vagy az 1881. LX. t. c. z. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. z. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átsegélyeztetni.

A kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság.

Kovácsnán, 1891. évi márczius hó 31-ik napján.

Dobay János,
kir. járásbíró.

Van szerencsém a t. közönséggel tudatni, hogy elvállalok mindennemű

NŐI RUHÁT

divatszertű elkészítésre. Lakásom a minorita-szerzet-féle házban (Kantában) 90. házszám alatt van. Egy tanuló felvétetik.

A t. közönség becses pártfogásába ajánlom magamat.

Kézdi-Vásárhelyt, 1891. ápril hó.

3—3.

Piblinger Lotti.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek ajánlani ujonnan felszerelt gyászkocsimat 2 vagy 4 lóval kiállítva, jutányos áron.

Lakásom Kézdi-Vásárhelyt a Kanta-utcában, szemben a kisegítő pénztárral.

3—3.

Volt Győrbíró Lajosné.

Hol a legszebb és legtöbb butor
Brassóban?

PAPP FERENCZ
nagy butorraktárában
kapu-utoza 48. sz. a.

Gyönyörű minták magánvevőknek ingyen és bérmentve. Még eddig nem létezett mintakönyvek szabók részére bérmentetlenül és csak 20 frt betét mellett, mely megrendelések tétele után leszámításba vétetik.

Öltönyökhöz való szövetek.

A magas klérus részére peruvia és dosking, cs. és kir. hivatalnok-egyenruhákhoz előírás szerinti szövetek, ugyisint veteránok, tűzoltók és tornászok részére, livrékhez, billiard és játékasztalokhoz posztók, vadászskabátokhoz loden, vízmentes is, mosószövetek, utazó-plaidok 4—14 frtig stb. A ki öleső, tisztességes, tartós, tiszta gyapjú posztóárakat és nem öleső rongyokat akar vásárolni, melyek minden oldalról ajánlatainak és alig érik meg a szabódíjat, az forduljon

Stikarofsky Jánoshoz
Brünnben

legnagyobb posztóraktár Ausztria-Magyarországon.

Fél millió frt értékű állandó raktáram és világ-üzletemmel magától értetődik, hogy sok maradék van; minden okosan gondolkozó embernek be kell látnia, hogy ily kis maradék és couponokból mintát küldeni nem lehet, mintán néhány száz minta-megrendelés után semmi sem maradna és merő szédélges, ha posztócégek mindennek daczára maradék- és coupon-mintákat hirdetnek és ily esetekben a minták egész darabokból és nem maradékokból vannak levágva; az ily eljárás szándékaik világosak.

Maradékok, melyek meg nem tehetnek, becseréltetnek vagy a pénz visszaküldetik. A szín, hosszúság, ár a maradékok megrendelésénél megjelölendő.

Szétküldés utánvétel mellett, 10 frton felül bérmentve.

Levelezés német, magyar, cseh, lengyel, olasz (11—20) és francia nyelven.

Newyorki Germania

életbiztosító társaság

alapított 1860-ik évben.

Biztosítási állag 1889.

év végén

M. 226 319.585.

Tiszta vagyon

63 010.357.

Európában elhelyezett tőkék

5.864.622.

Kiváló előnyös díjtablázatok és biztosítási módok.

Magyarországi vezérképviselőség

Budapest, VI. Gyár-utca 13.

Légen szárított természetes istálló-trágya

darabokban vagy zuzott állapotban

NEUMAN TESTVÉREK aradi cégtől

50%-nál több szerves anyaggal.

Vegyi elemzés:

Víz	8	%	Összes vilsav (phosphorsav) mennyiség	316	%
Szerves alkatrészek	35	"	Szerves légeny (Organ. Stiektoff)	290	"
Hamu	57	"	Káli	145	"
Vízben oldható vilsav	2.28	"	Vilsavas (phosphorsavas) káli	246	"

Ára: 100 métermázsanként 160 forint az aradi vasut-állomásra szállítva, zuzott állapotban 200 forint.

Kizárólagos képviselő Magyarországon, Horvátországon és Slavonia részére

Szávoszt Alphonsnál

V. ARANY JÁNOS-UTCZA 11.

BUDAPESTEN

V. ARANY JÁNOS-UTCZA 11.

hol minden felvilágosítás készséggel megadatik.

Nyomatott Szabó Albertnél K.-Vásárhely.